Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
Asia: K 3/2022 vp

Barnavårdsföreningen i Finland r.f.:n lausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle Lapsiasiavaltuutetun kertomuksesta eduskunnalle 2022

Barnavårdsföreningen i Finland kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Lapsiasiavaltuutetun kertomuksesta eduskunnalle 2022. Lapsiasiavaltuutetun kertomus on merkityksellinen ja se sisältää tärkeitä ja keskeisiä lasten ja nuorten hyvinvointiin vaikuttavia elementtejä. Katsaus antaa todenmukaisen kuvan lasten aseman ja oikeuksien toteutumisesta Suomessa vuosina 2018–2021. Barnavårdsföreningenin omat huomiot käyvät yksiin lapsiasiavaltuutetun kertomuksessa esille nostamien seikkojen kanssa.

Lapsiasiavaltuutetun kertomukseen sisältyy kolme ehdotusta, joihin Barnavårdsföreningen yhtyy:

1. Lapsen etu on asetettava etusijalle ja se tulee sisällyttää perustuslain perusoikeussäännöksiin.
   Barnavårdsföreningen kannattaa tätä ehdotusta. Lapsen oikeuksista säätäminen perustuslain tasolla on välttämätön muutos, jotta lapsen etu olisi ensisijainen ja jotta lapsen oikeudet voitaisiin taata kaikessa päätöksenteossa. Lapsen oikeuksien sopimuksen velvoittavuus koko yhteiskunnalle ja kaikissa päätöksentekotilanteissa olisi hyvin merkityksellistä työlle lapsiystävällisemmän yhteiskunnan saavuttamiseksi.

2. Lastensuojelulain kokonaisuudistus tulee käynnistää Suomessa.
   Barnavårdsföreningen katsoo, että uudistus on välttämätön ja se tulee aloittaa viipymättä. Lastensuojelulaissa on nykyisellään useita puutteita. Lain on oltava selkeämpi ja toimittava parempana työvälineenä. Laki on mukautettava sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen. Lain on vastattava nykypäivän tarpeisiin ja suojeltava lapsia.

3. Suomen koulutuspolitiikka tulee turvata ja sen rahoituksen on oltava muiden pohjoismaiden tasolla.
   Barnavårdsföreningen katsoo, että Suomen koulutuspolitiikan resurssien turvaaminen tulevaisuudessa ja rahoitustason saattaminen muita pohjoismaita vastaavalle tasolle on erittäin tärkeää. Varhaiskasvatus, perusopetus ja toisen asteen koulutus ovat hyvin tärkeitä lasten ja nuorten hyvinvoinnille. Laadukas varhaiskasvatus ja perusopetus lisäävät lasten yhdenvertaisuutta. Barnavårdsföreningen korostaa, että lisääntyvä eriarvoisuus yhteiskunnassamme on suuri uhka lasten hyvinvoinnille. Barnavårdsföreningen huomauttaa, että toisen asteen koulutuksen uudistus ei ole ollut kaikin puolin onnistunut. Perusteellinen arviointi ja korjaukset ovat tarpeen.

Yllä mainittujen ehdotusten lisäksi Barnavårdsföreningen haluaa korostaa seuraavia Lapsiasiavaltuutetun kertomuksessa mainittuja asioita:

- Lapsipolitiikan lähtökohtana on lapsen etu. Lapsipolitiikan on saatava riittävästi tilaa yhteiskunnallisessa keskustelussa. Lapsipolitiikka kilpailee monen muun kysymyksen kanssa, mistä seuraa usein tilanteita, joissa tehdään päätöksiä, jotka ovat suorastaan haitallisia lasten kannalta. Tarvitaan muutos, jotta lapsen etu asetettaisiin etusijalle yhteiskunnan kaikissa kerroksissa.

- Sijaishuollon kasvanut tarve on suuri haaste, joka tulee ottaa hyvin vakavasti. On välttämätöntä keskittyä erityisesti näiden lasten ja nuorten tarpeisiin. Suomen on löydettävä entistä parempia ja monipuolisempia ratkaisuja heidän tarpeisiinsa. Tämän kohderyhmän erityiskohtelu on erittäin tärkeää.

- Lapsiperheiden palvelujen ja sosiaalietuuksien leikkauksilla on ollut vakavia seurauksia. Lapsille ja perheille korvamerkityillä osuuksilla voitaisiin lisätä perhepoliittisia tulonsiirtoja ja parantaa lapsiperheille tarkoitettuja palveluja.

- Kansallinen lapsistrategia on tärkeä askel kohti lapsiystävällisempää yhteiskuntaa. On erittäin tärkeää, että lapsistrategiaa toteutetaan ja kunnioitetaan yhteiskunnan kaikilla tasoilla.

Annegatan 26, 00100 Helsingfors
Annankatu 26, 00100 Helsinki
www.bvif.fi
info@bvif.fi
FO-nummer / Y-tunnus
0201022-9

- Barnavårdsföreningen katsoo, että huoltajien äänestysoikeuden lisäämisestä tulee tehdä selvitys, jotta lasten tarpeet saisivat riittävästi painoarvoa poliittisessa keskustelussa. Lapsipolitiikka on pantava tärkeysjärjestyksessä nykyistä korkeammalle.

- Koronapandemialla on ollut vakavia seuraamuksia lasten, nuorten ja nuorten aikuisten psyykkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille. Tämä on huomioitava kaikissa paikallisen ja valtiollisen tason päätöksissä. Barnavårdsföreningen huomauttaa, että 1990-luvun laman seuraukset lasten hyvinvoinnille olivat kohtalokkaita ja että yhteiskunta maksaa niistä edelleen. Koronapandemian exit-strategian on keskityttävä erityisesti lasten, nuorten ja nuorten aikuisten hyvinvointiin.

Barnavårdsföreningen haluaa lopuksi tähdentää, että lapsipolitiikkaa tulee arvostaa ja että se on asetettava tärkeysjärjestyksessä korkealle. Lisääntynyt eriarvoisuus on suuri yhteiskunnallinen haaste, johon on keskityttävä ja jonka ratkaisemiseen on annettava resursseja. Lasten ja nuorten tarpeiden turvaamiseksi:

- lapsivaikutusten arviointi on tehtävä ennen päätöksentekoa,
- kaikkia yhteiskunnallisia uudistuksia on tarkasteltava lapsinäkökulmasta,
- kaikkia lapsia ja nuoria koskevia yhteiskunnallisia uudistuksia on kyettävä arvioimaan. Vaikutusten arviointi on tehtävä suunnitelmallisesti, määrätietoisesti ja systemaattisesti.

Lapsiasiavaltuutetun kertomus päättyy sanoihin, joita myös Barnavårdsföreningen haluaa lopuksi painottaa:
"lapsen oikeuksiin rakentuvalla strategialla voidaan vaikuttaa siihen, että suomalainen lapsuus ajan haasteista huolimatta kulkee kohti lapsen aikaa."

Riksdagens social- och hälsovårdsutskott
Ärende: B 3/2022 rd

Barnavårdsföreningen i Finlands utlåtande till riksdagens social- och hälsovårdsutskott gällande Barnombudsmannens berättelse till riksdagen 2022

Barnavårdsföreningen i Finland tackar för möjligheten att ge ett utlåtande om Barnombudsmannens berättelse till riksdagen 2022. Barnombudsmannens berättelse är relevant och den innehåller viktiga och centrala element för vad som kan tolkas påverka barns och ungas välmående och välfärd. Översikten ger en realistisk bild över hur barnens ställning och rättigheter förverkligats i Finland under åren 2018–2021. Barnavårdsföreningens egna iakttagelser stämmer överens med de Barnombudsmannen lyfter fram i sin berättelse.

Barnombudsmannen berättelsen innehåller tre förslag, vilka Barnavårdsföreningen instämmer i:

1. Barnets bästa ska komma i framtiden i främsta rummet och detta bör införas i de grundläggande rättigheterna i grundlagen.
   Barnavårdsföreningen stöder detta förslag. För att barnets bästa ska komma i främsta rummet och för att barnets rättigheter ska kunna garanteras i all beslutsföring är en bestämmelse om barnets rättigheter på grundlagsnivå en nödvändig förändring. Barnkonventionens förpliktigande betydelse för hela samhället och i alla beslutssituationer skulle vara av stor betydelse för arbetet mot ett barnvänligare samhälle.

2. En totalreform av barnskyddslagen bör inledas i Finland.
   Barnavårdsföreningen anser att detta är en nödvändig reform som bör påbörjas omgående. Barnskyddslagen har i dagens läge flera brister. Lagen måste vara tydligare och fungera som ett bättre arbetsredskap. Lagen måste vara anpassad till social- och hälsovårdsreformen. Lagen måste svara mot dagens behov och skydda barn.

3. Finlands utbildningspolitik bör tryggas och finansieringen måste vara på en nivå med övriga nordiska länderna.
   Barnavårdsföreningen anser det vara av största vikt att resurserna för Finlands utbildningspolitik i framtiden tryggas och att finansieringsnivån motsvarar de övriga nordiska länderna. Småbarnspedagogik, grundläggande utbildning och utbildning på andra stadiet är ytterst viktiga element för barns och ungas välmående och välfärd. Kvalitativ småbarnspedagogik och grundläggande grundutbildning ökar jämlikheten bland barn. Barnavårdsföreningen betonar att den ökade ojämlikheten i vårt samhälle är ett stort hot mot barns välmående. Barnavårdsföreningen påpekar att reformen som berörde andra stadiets utbildning inte på alla sätt varit lyckad. En gedigen utvärdering och korrigeringar är nödvändiga.

Utöver ovanstående förslag vill Barnavårdsföreningen understryka följande saker i Barnombudsmannens berättelse:

- Infallsvinkeln för barnpolitiken är barnets bästa. Barnpolitiken måste få tillräckligt med utrymme i samhällsdebatten. Barnpolitiken konkurrerar med flera andra frågor som ofta orsakar situationer där beslut fattas som är direkt skadliga för barn. En förändring måste ske för att barnets bästa ska prioriteras i samhällets alla skikt.

- Det ökade behovet av vård utom hemmet är en allvarlig utmaning som bör tas på största allvar. Speciell fokus på dessa barns och ungas behov är nödvändig. Finland måste hitta bättre och mångsidigare lösningar för att deras behov kan tillfredsställas. Positiv särbehandling av denna målgrupp är oerhört viktig.

- Nedskärningarna i service och sociala förmåner riktade mot barnfamiljer har haft allvarliga konsekvenser. Öronmärkta andelar för barn och familjer kunde höja familjepolitiska inkomstöverföringar och förbättra service riktat mot barnfamiljer.

- Den nationella barnstrategin är ett viktigt steg mot ett barnvänligare samhälle. Det är av största vikt att barnstrategin implementeras och respekteras på samhällets alla nivåer.

- För att barns behov ska kunna få tillräcklig tyngd i den politiska debatten anser Barnavårdsföreningen att en utredning för en utökning av vårdnadshavares rösträtt bör göras. Barnpolitiken måste få högre prioritet.

- Coronapandemin har haft allvarliga konsekvenser på barn, unga och unga vuxnas psykiska och sociala välmående. Detta måste uppmärksammas i alla beslut som fattas på både lokal och statlig nivå. Barnavårdsföreningen påpekar att den ekonomiska depressionen på 1990-talet hade ödesdigra konsekvenser på barns välmående, vilket samhället ännu i denna dag betalar för. Coronapandemins exitstrategier måste ha speciell fokus på barns, ungas och unga vuxnas välmående.

Barnavårdsföreningen vill slutligen poängtera att barnpolitiken måste värdesättas och prioriteras högt. Ökade ojämlikheten är en stor samhällelig utmaning som kräver fokus och resurser. För att barns och ungas behov ska kunna garanteras:

- bör barnkonsekvensanalyser genomföras innan beslut fattas.
- alla samhälleliga reformer bör inta ett barnperspektiv.
- alla samhälleliga reformer som berör barn och unga måste kunna utvärderas och bedömas. Påverkansbedömning måste ske väl planerat, målmedvetet och systematiskt.

Barnombudsmannens berättelse avslutas med ord som även Barnavårdsföreningen avslutningsvis vill betona:
"med en strategi som bygger på barnets rättigheter kan man påverka den finländska barndomen".